

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/47

KARAR NO : 1986/46

ÖZET : Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan başvuru nun reddi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : Servet Günel ve Arkadaşları

Vekili : Av.Abdulkadir Bacanak

Davalı : Tek-Gıda İş Sendikası

Vekili : Av.Turan Göbekli

K O N U : Tek-Gıda İş Sendikası olağan genel kuruluna katılacak olan Samsun Sigara Fabrikası 1 No'lu Şube Delegelerinin tesbiti için yapılan seçimin iptali istemidir.

O L A Y : 1-) Davacılar Tek Gıda İş Sendikası üyesi ve Tekel Samsun Sigara Fabrikası işçileridir.

2-) Tek Gıda İş Sendikası olağan genel kuruluna katılarak Samsun Sigara Fabrikası 1 No'lu Şube delegelerinin tespiti için 4-4-1986 günü yapılan seçime delege aday olarak katılmışlardır.

3-) Yapılan seçimi kaybeden davacılar, seçimin yasa ve yonteme uygun olduğuna ileri sürerek 8-4-1986 günlü dilekçe ile bu delege seçimini ve oylamanın iptali isteği ile Samsun İş Mahkemesi'ne dava açmışlardır.

A/1- Samsun İş Mahkemesi : 2-6-1986 gününde, 1986/278-333 sayı ile; 4-4-1986 günü yapılan delege seçiminin iptaline karar vermiştir.

Anılan kararın davalı tarafından temyizi üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesi; hükmü" istek ancak itiraz şeklinde İlçe Seçim Kurulu Başkanı hakime yapılabilir. İş Mahkemesi'ne bu konuda dava açılmaz. Bu nedenle, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasının incelenerek hüküm tesis edilmiş olması bozmayı gerektirmiştir." gerekçesi ile ~~KHK~~ görev yönünden bozmuştur.

A/2- Samsun İş Mahkemesi: 10-9-1986 gününde, 1986/494-510 sayı ile; bozma ilamına uyarak davanın görev yönünden reddine ve dosyanın görevli ve yetkili İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'na gönderilmesine karar vermiştir.

B- Samsun 1 No'lu Merkez İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı: 15-9-1986 gününde,

.../...

347 sayı ile; görevsizlik kararınının 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu'nun 14/11.maddesine dayandırıldığı, oysa benzer bir işte iş mahkemesinin görevli olduğu yolunda Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin emsal kararı bulunduğu, keza yüksek seçim kurulunun 24-11-1983 günlü ve 565 sayılı, ayrıca 15-10-1984 günlü, 2375 Sayılı İlke Kararınının da aynı doğrultuda olduğu gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiştir.

Davacı vekili; 23-9-1986 günlü dilekçe ile Samsun İş Mahkemesi ve İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nın görevsizlik kararları nedeni ile oluştuğunu ileri sürdüğü görev uyuşmazlığının çözümünü ve görevli mahkemenin Uyuşmazlık Mahkemesi'nde belirlenmesini istemiş, dosya Samsun İş Mahkemesi'nin 29-9-1986 günlü, 1986/494 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, İ. Zekâi Özdil, Şafak Sancar Güven Dinçer, İlhan Köseoğlu, Abdullah Demir ve Taner Candemir'in katılmaları ile yaptığı, 13-10-1986 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler ve Danıştay Başsavcılığı'nın 2-10-1986 günlü, 1986/47 sayılı ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 9-10-1986 günlü, 1986/47 sayılı ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan başvurunun reddi gerektiği yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Tahsin Yağmurlu ve Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Şefik Güner'in yazılı düşünceler doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Dava; Tek Gıda İş Sendikası olağan genel kuruluna katılacak delegelerin tespiti için yapılan seçimin iptali istemi ile açılmış olup, iş bu davada iş mahkemesi ve Merkez İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nca ayrı ayrı görevsizlik kararları verildiğinden bu kararlar gereğince oluştuğu ileri sürülen olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü istendiğinden, öncelikle Anayasa'nın 158.ve 2247 Sayılı Yasa'nın 1.ve 14.maddelerine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanının belirlenmesi ve olumsuz görev uyuşmazlığı oluşup oluşmadığının tayini gerekmektedir.

Anayasa'nın 158.maddesi ile 2247 Sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Kuruluş ve İşleyiş Hakkındaki Kanun'un 1.maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi; adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmekle yetkili bağımsız bir yüksek mahkemedir. Anılan maddelerden anlaşılacağı üzere; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına giren uyuşmazlıklar; adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarıdır. Başka bir anlatımla; adli, idari veya askeri yargı mercileri arasında oluşmayan görev ve hüküm uyuşmazlıkları Uyuşmazlık Mahkemesi'nin

görev alanı dışında kalmaktadır.

Olayda; adli yargı mercii olduğunda kuşku bulunmayan iş mahkemesinin görevsizlik kararına karşı, başkanı adli yargıya mensup bir hakim olmasına rağmen Anayasa'nın 158.ve 2247 Sayılı Kanun'un 1.maddesinde sayılan adli, idari ve askeri yargı mercii kapsamına girmeyen İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nın görevsizlik kararı mevcuttur. Bu hali ile; anılan mercilerin görevsizlik kararları nedeni ile oluşan görev uyuşmazlığı Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalmaktadır.

Öte yandan; 2247 Sayılı Yasa'nın 14.maddesi, " olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir." hükmünü taşımakta olup, iş mahkemesi ile İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı görevsizlik kararları nedeni ile oluşan ileri sürülen görev uyuşmazlığı da yukarıda açıklanan nedenler ve metni aynen alınan 14.maddedeki koşullar gerçekleşmediği cihetle, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin çözümleyeceği bir görev uyuşmazlığı değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan işbu görev uyuşmazlığının çözümü istemine ilişkin başvurunun 2247 Sayılı Yasa'nın 27.maddesine göre reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe Başkan Servet Tüzün ve Üyelerden Güven Dinçer ile Taner Candemir katılmamışlardır.

...../.....

SONUÇ : Olumsuz görev uyumsuzluğunun adli yargı merci ile İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı kararları arasında doğduğu, bu duruma göre 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesinde olumsuz görev uyumsuzluğa için öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kalan başvurunun aynı kanunun 1.ve 27.maddeleri gereğince reddine, Başkan Servet Tüzün, üyelerden Güven Dinçer ve Taner Candemir'in karşı oyları ve oyçokluğuyla, 13-10-1986 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

Üye

İ. Zekai Özdiğil

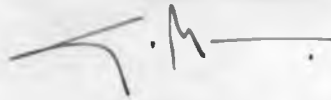
Üye

Şafak Sancar

Üye

Güven Dinçer

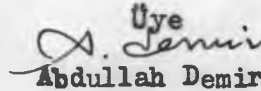
Üye

İlhan Köseoğlu

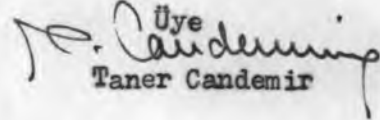
Üye

Abdullah Demir

Üye

Taner Candemir

S.Y.

Bu kararın Resmî gazete'de yayımı uygundur.

Başkan

Aynı nitelikteki 1986/48 esas.
sayılı karar yayımlanacağı ahvalde,
bu karar yayımlanacaktır.

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/47
KARAR NO : 1986/46

KARŞI OY YAZISI

Tek Gıda İş Sendikası olağan genel kuruluna katılacak delegelerin tespiti için yapılan seçimin iptali istemi ile açılan davada; Samsun İş Mahkemesi ile Samsun 1 No'lu Merkez İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nca , biri diğerinin görevli olduğu gerekçe gösterilmek sureti ile ayrı ayrı görevsizlik kararı verilmesi üzerine oluşturduğu ileri sürülen olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümü taraflarca istenmiştir.

Sözü edilen iki görevsizlik kararı nedeni ile Uyuşmazlık Mahkemesi' nin görev alanına giren olumsuz görev uyumsuzluğunun oluşup oluşmadığı ile, işin esasının incelemesinin gerekip gerekmediğinin tayin ve tespiti için öncelikle, seçimlerin yargı organlarının yönetim, gözetim ve denetimi altında yapılacağını gösteren Anayasa'nın 67., 79. ve 135.maddeleri ile 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri Hakkındaki ve 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu'nun ilgili hükümleri nazari itibare alınmak suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa'nın 158. ve 2247 Sayılı Kanun'un 1.ve 14.maddelerinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

1-) Yargı'nın organizasyonu konusunda, tek mahkeme düzenini benimseyen devletlerde tüm uyumsuzluklara genellikle aynı hukuk kuralları ve yargılama usulleri uygulanır ve alınan karar ve hükümler tek bir yüksek mahkemenin temyiz incelemesine tabi olur. İki veya daha çok mahkemeye düzeninin yer aldığı yargı sisteminde ise; davalar, konu ve niteliklerine göre, farklı hukuk kuralları ve yargılama usulleri uyarınca, ayrı ayrı yargı mercileri tarafından çözümlenir ve bunların karar ve hükümleri, ilgili birden fazla yüksek mahkemede birbirinden bağımsız olarak temyiz yolu ile incelenir. Bu şekilde birden fazla yargı düzeninin mevcudiyeti tabii olarak aralarında görev ve hüküm uyumsuzluklarını doğurur.

Adalet dağıtımının sağlanabilmesi ve hakkın yerine getirilebilmesi için, bu uyumsuzlukların giderilmesi zorunludur. İşte bu görevli yargı mercilerini belirleme ve hakkın gerçekleştirilmesi işlerini, değişik mahkeme düzenlerinin başında bulunan yük-

...../.....

sek mahkemeler dışında bağımsız bir yüksek mahkeme olarak Uyuşmazlık Mahkemesi görüp sonuçlandırır.

Türk hukuk sisteminde " adli, idari ve askeri yargı" olmak üzere üç genel yargı düzeninin bulunması, bu yargı düzenlerinde yer alan yargı mercileri arasında " görev" ve " hüküm" uyuşmazlıklarının doğmasına neden olmakta, bu durum ise, Türk Yargı Sisteminde Uyuşmazlık Mahkemesi'nin varlığını zorunlu kılmaktadır.

İşte bu nedenle, Fransa örnek alınarak Türkiye'de de Uyuşmazlık Mahkemesi 14-7-1945 tarihinde 4788 Sayılı Kanun ile, yalnızca hukuk alanında doğan görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümlenmek amacı ile kurulmuştur. Daha sonra, 1961 Anayasa'sının 142. maddesi ile yetki alanı genişletilen bu yüksek mahkeme, Anayasal bir organ niteliğini almıştır. 1979 yılında Anayasa'nın 142. maddesi gereği 2247 Sayılı Kanun ile yeniden kurulan bu yüksek mahkemenin görev alanına ceza alanında oluşan uyuşmazlıklar da dahil edilmiştir. 1982 Anayasası'nın 158. maddesinde de aynen 1961 Anayasası'nın 142. maddesinde olduğu gibi Uyuşmazlık Mahkemesi " adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir." biçiminde nitelenmiş kuruluş ve işleyişinin kanun ile düzenleneceği öngörülmüştür.

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin fonksiyonu; bu üç yargı düzeni arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarında düzenleyici olmak ve bu suretle adli, idari ve askeri yargı mercilerinin görev alanlarını belirlemek ve aynı zamanda sınırlamaktır. Böylece dolaylı olarak kişiler yönünden hak arama hürriyetini, kanuni hakim güvencesini, kanun önünde eşitlik, hakkın yerine getirilmesini ve hukuk birliğini sağlamak gibi önemli bir görevi yerine getirmektedir.

2-) Olumsuz görev uyuşmazlığına konu olan görevsizlik kararlarından biri, adli yargı düzeni içinde yer alan iş mahkemesince ve diğer görevsizlik kararı ise, Merkez İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nca verildiğine göre; söz konusu uyuşmazlığın, Uyuşmazlık Mahkemesi görev alanına girip girmediğinin tayin ve tespiti bakımından önemli olan ve açıklığa kavuşturulması gereken husus, Anayasa'nın 79. maddesi 1. fıkrasında yer alan ve seçimlerin yönetim ve denetimini yapmak üzere görevlendirilen yargı organlarının Türk Hukuk Sistemindeki konumu ve fonksiyonu olmaktadır. İş, bu maddenin 1., 2. ve 3. fıkralarında yer alan " seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimlerin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konuları ile ilgili bütün yolsuzlukların şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulu'nundur. Yüksek Seçim Kurulu'nun kararları

aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.Yüksek Seçim Kurulu'nun ve diğer seçim kurullarının görev ve yetkileri kanunla düzenlenir." şeklindeki kurallar birlikte değerlendirildiğinde,Anayasa koyucu tarafından seçimlerin yönetim ve denetimini yapacak yargı organları olarak Yüksek Seçim Kurulu ve ona bağlı diğer seçim kurullarının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 79.maddesi 3.fıkrasında Yüksek Seçim Kurulu ile ona bağlı diğer seçim kurullarının görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceği belirtilmekte ve seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkındaki 298 Sayılı Kanun'un 9.maddesinde seçim işlerinin, seçim kurullarınca yürütüleceği açıklandıktan sonra,10.maddede ise, seçim kurulları; İl Seçim Kurulu, İlçe Seçim Kurulu ve Merkez İlçe Seçim Kurulları olarak tanımlanmaktadır.Yüksek Seçim Kurulu; İl Seçim Kurulu ve İlçe Seçim Kurullarının görev ve yetkileri 14.16.ve 20.maddelerinde gösterilmektedir.

Yüksek Seçim Kurulu ile ona bağlı seçim kurullarının görev ve yetkilerini düzenleyen Anayasa'nın 79.ve 298 Sayılı Kanun'un 14.16.ve 20.maddeleri birlikte değerlendirildiğinde,Yüksek Seçim Kurulu ile ona bağlı seçim kurullarının seçimlerin yönetim ve denetimi ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yapdırma ile görevlendirilen Anayasal yargı organları oldukları anlaşılmaktadır.Bu duruma göre, bu yargı organlarının fonksiyonu görev ve yetkileri nazarı itibare alındığında, idariyargı alanı içinde özel görev ve yetkili olarak seçim işlemleri ile ilgili yönetim ve denetimi sağlamaktır.Bu değerlendirme öğretide yer alan görüşlerle de teyit edilmektedir.(Mukbil Özyörük-İdare Hukuku-İdari Yargı- Ders notları, teksir, Ankara-1977.S.12)

(Baki Kuru,Hukuk Muhakemeleri Usulü Ankara-1979. C.1.S.6-7)

(Lütfi Duran, TRT'de seçim propogandası konuşmaları üzerinde ön denetim, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 1980/1 S.24-25)

Bu durum muvacehesinde de inceleme konusu olumsuz görev uyumsuzluğunda, uyumsuzluğun; adli yargı düzeni içinde yer alan iş mahkemesi ile idari yargı alanı içinde özel görev ve yetkili yargı organı olan İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı kararları arasında oluştuğunun kabulü gerekir.

Yukarıda açıklandığı veçhile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne Anayasa'nın 158.maddesi uyarınca " adli, idari ve askeri yargı mercilerinin görev alanlarını" belirlemek ve

...../.....

sınırlamak görevi verildiğine göre; adli yargı mercii olan iş mahkemesi ile idari yargı alanı içinde özel görev ve yetkili yargı organı bulunan İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'nca verilen görevsizlik kararlarının, sonuçları itibarı ile adli ve idari yargı mercilerinin görev alanlarını belirlemek sorumunu doğurmuş olduğunun kabulü ile 2247 Sayılı Kanun'un 1.ve 14.maddeleri gereğince işin esasının incelenmesi gerektiği cihetle, inceleme konusu görev uyuşmazlığının, Uyuşmazlık Mahkemesi görev alanı dışında kaldığına ilişkin çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Başkan

Servet Tüzün

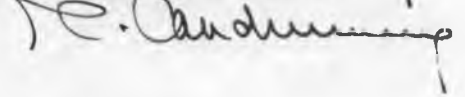
Üye

Güven Dinçer

Üye

Taner Candemir

S.Y.

Nu 22/10